

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr
Włączono do archiwum
WKZ Poznań
Nr inw. 7591/k

1. Obiekt

DYREKCJA KOLEI (ob. Szkoła Zawodowa)

2. Czas powstania

ok. 1914

3. Miejscowość

ZBĄSZYŃ

4. Adres

ul. 17 Stycznia 1920r. 27
64-360 Zbąszyń

nr hipoteczny KW 29813

5. Przynależność administracyjna

województwo wielkopolskie

powiat nowotomyski

gmina Zbąszyń

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Bentschen (niem.)

7. Przynależność administracyjna
przed 01.01.1999

województwo zielonogórskie

8. Właściciel i jego adres

Starostwo Powiatowe
ul. Poznańska 23
64-300 Nowy Tomyśl

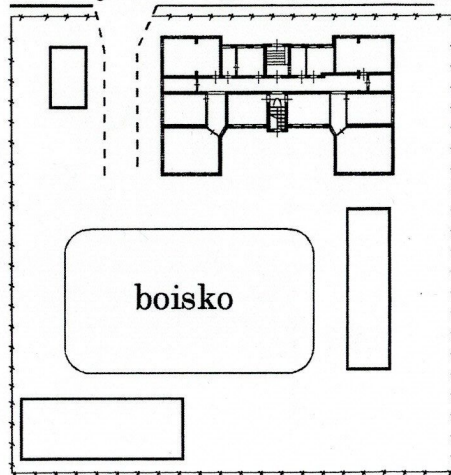
9. Użytkownik i jego adres

Zespół Szkół Odzieżowych
ul. 17 Stycznia 1921r. 27
64-360 Zbąszyń

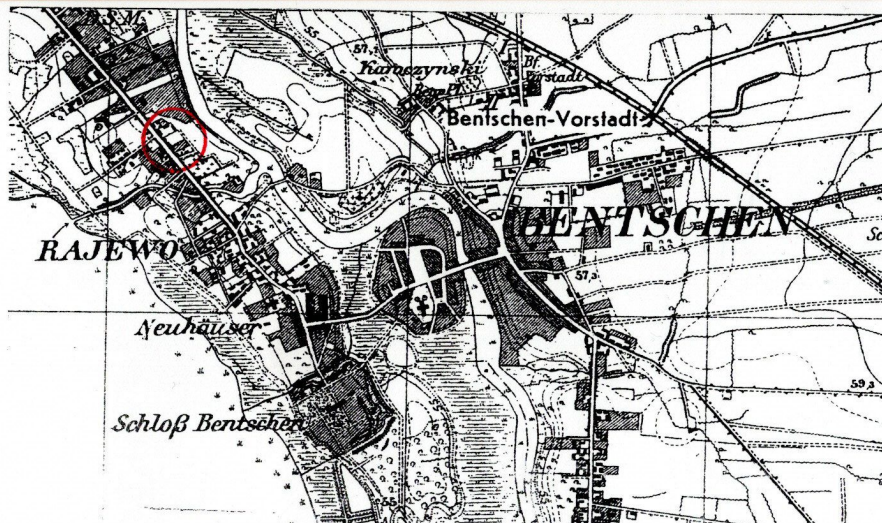
10. Rejestr zabytków

← Rynek Dworzec PKP →

0 15 30 45m

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Istniejąca obecnie przy ul. 17 Stycznia zabudowa, historycznie, wiąże się z rozwojem północno-zachodniej części Zbąszynia, która była wynikiem budowy, w latach 1868-1870, linii kolejowej z Poznania do Frankfurtu. Istotne znaczenie miało zlokalizowanie dworca, który zbudowano ok. 1 km na północny-zachód od Rajewa, wioski znajdującej się na północno-zachodnim przedmieściu Zbąszynia, włączonej w obręb miasta w 1871 roku. Wraz z budową kolei podjęto prace związane z wytyczeniem ulicy łączącej miasto z dworcem. W tym celu droga biegnąca przez Rajewo została pozbawiona krzywizn, a plac znajdujący się na południowym krańcu wsi, zlikwidowany. Powstała w ten sposób ulica od placu Wolności do przejazdu kolejowego otrzymała nazwę Dworcowej (obecnie 17 Stycznia 1920 roku). Wzdłuż wytyczonej arterii dokonano nowej parcelacji działek. Niedługo później pojawiły się przy niej pierwsze budynki, głównie wille oraz większe domy czynszowe. Znaczna część parcel zabudowana została dopiero na początku XX wieku, a nawet później w latach dwudziestych i trzydziestych.

Budynek dyrekcji kolei powstał ok. 1914 roku, wybudowany w stylu neoklasykistycznym. W okresie międzywojennym mieścił się w nim Urząd Ruchu. W 1951 roku budynek oddano Zakładom Przemysłu Odzieżowego „Romeo”. W jego wnętrzu znajdowała się szwalnia. W 1961 roku, po przeniesieniu produkcji do nowego zakładu przy ul. Granicznej w budynku została utworzona odzieżowa szkoła przyzakładowa, przy zakładzie „Romeo”. W 1990 szkoła wraz z budynkiem została przekazana Kuratorium Oświaty. Po kolejnej reformie samorządowej przeszła ona na rzecz Starostwa Powiatowego w Nowym Tomyślu.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrza, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA: Zbąszyń znajduje się na zachodnich krańcach Wielkopolski: ok. 16 km na zachód od Nowego Tomyśla, ok. 6 km na wschód od Zbąszynka, ok. 13 km na południe od Trzciela oraz ok. 21 km na północ od Wolsztyna. Położony jest w bagnistej dolinie Obry, w pobliżu Jeziora Błędno (Zbąszyńskiego), na historycznym szlaku handlowym łączącym Wielkopolskę z Niemcami – na drodze z Poznania do Gubina. Ulica 17 Stycznia 1920 roku znajduje się na północno-zachodnim przedmieściu Zbąszynia – łączy miasto z dworcem kolejowym. Budynek nr 27 usytuowany jest po wschodniej stronie ulicy, ok. 500 m na południowy-wschód od dworca kolejowego. Wolnostojący, zwrócony elewacją frontową w kierunku zachodnim (południowo-zachodnim).

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA: Budynek murowany z cegły pełnej na zaprawie wapiennej, otynkowany. Nakryty dachem czterospadowym na drewnianej, krokwio-jętkowej konstrukcji więźby dachowej. Skrzydła boczne nakryte dachami czterospadowymi na drewnianej, krokwio-jętkowej konstrukcji więźby dachowej. Pokrycie dachowe z dachówki karpiówki, układanej podwójnie w „łuskę”. **Strop** w piwnicy betonowy, zbrojony, na belkach stalowych; na wyższych kondygnacjach stropy drewniane z podsufitką. **Posadzki** w piwnicy i pierwszej kondygnacji lastrykowe. Podłogi kondygnacji drugiej i poddasza drewniane. Stolarka okienna w kondygnacji pierwszej i drugiej wykonana z aluminium. Okna zespolone, dwukwaterowe z nadświetlem. W wystawkach dachowych, od strony wschodniej, aluminiowe okna jednodzielnne. W oknach powiekowych zachodniej połaci dachu znajdują się drewniane okna krosnowe. Stolarka drzwiowa drewniana. Na zewnątrz drzwi płycinowe; główne drzwi w elewacji frontowej płycinowe z przeszkleniem. Drzwi wewnętrzne płycinowe oraz płycinowe z przeszkleniem. Schody dwubiegowe, ceglane na belkach stalowych z posadzkami lastryko i żelazną balustradą.

RZUT: Budynek wzniesiony na planie litery „H”, której zarys tworzy prostokątny w rzucie korpus oraz usytuowane do niego prostopadle skrzydła na planie prostokątna. Wnętrze korpusu trzytraktowe, skrzydła jednotraktowe.

BRYŁA: Budynek dwukondygnacyjny na cokole z dwoma wysuniętymi, ustawionymi prostopadle do korpusu skrzydłami bocznymi. Budynek i skrzydła nakryte dachami czterospadowymi. W centrum elewacji frontowej dwukondygnacyjny, na wysokim cokole, pseudoryzalit wejściowy zwieńczony trójkątnym frontonem. W centrum elewacji tylnej znajduje się smukły dwukondygnacyjny ryzalit wejściowy, nakryty dachem namiotowym. W połaciach dachu od strony zachodniej cztery okna powiekowe, od wschodu prostokątne, szerokie wystawki dachowe. Budynek całkowicie podpiwniczony.

ELEWACJE: **F r o n t o w a (z a c h o d n i a):** dwukondygnacyjna na cokole, symetryczna z nieznacznie wysuniętymi skrzydłami bocznymi oraz pseudoryzalitem wejściowym w centrum. Dolna kondygnacja piętnastoosiowa, górna trzynastoosiowa. Kondygnacje i cokół artykułowane prostokątnymi otworami okiennymi oraz prostokątnym otworem drzwiowym w centrum. Pomiedzy otworami okiennymi oraz w narożach rzędy boniowania pasowego. W pseudoryzalicie wejściowym, nad otworem drzwiowym, arkadowa blenda, ujęta w pilastry. We tympanonie frontonu emblemat kolejarski w kartuszu. W wewnętrznych osiach skrzydeł bocznych loggie z balkonem i balustradą. **T y l n a (w s c h o d n i a):** dwukondygnacyjna, na cokole, siedemnastoosiowa, symetryczna, z dwoma, silnie wysuniętymi skrzydłami bocznymi oraz ryzalitem wejściowym w centrum. Kondygnacje i cokół artykułowane prostokątnymi otworami okiennymi oraz prostokątnym otworem drzwiowym w centrum.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
4040 m³	1400 m²	budynek administracyjny	szkoła
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)	
- W latach 80-tych całkowita wymiana stolarki okiennej.		- Zawilgocenia piwnic.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie - Osuszenie piwnic.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

22. Bibliografia

- E. Linette, Studium historyczno-urbanistyczne miasta Zbąszynia, Poznań 1963, msp. W zbiorach WKZ Poznań.
- S. Kowalski, Zbąszyń. Studium historyczno-urbanistyczne, Zielona Góra 1993.

25. Opracował

tekst **mgr Paulina Szeląg, 2000r.**

plany, rysunki **mgr Paulina Szeląg, 2000r.**

zdjęcia fotograficzne **mgr Paulina Szeląg, 2000r.**

miejsce przechowywania negatywów: **SOZ Poznań.**

Paulina Szeląg

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania)

27. Załączniki

5 wkładek

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
ZBĄSZYŃ	DYREKCJA KOLEI (ob. Szkoła Zawodowa)	cd. opisu, rzut parteru.

cd. pkt. 13.

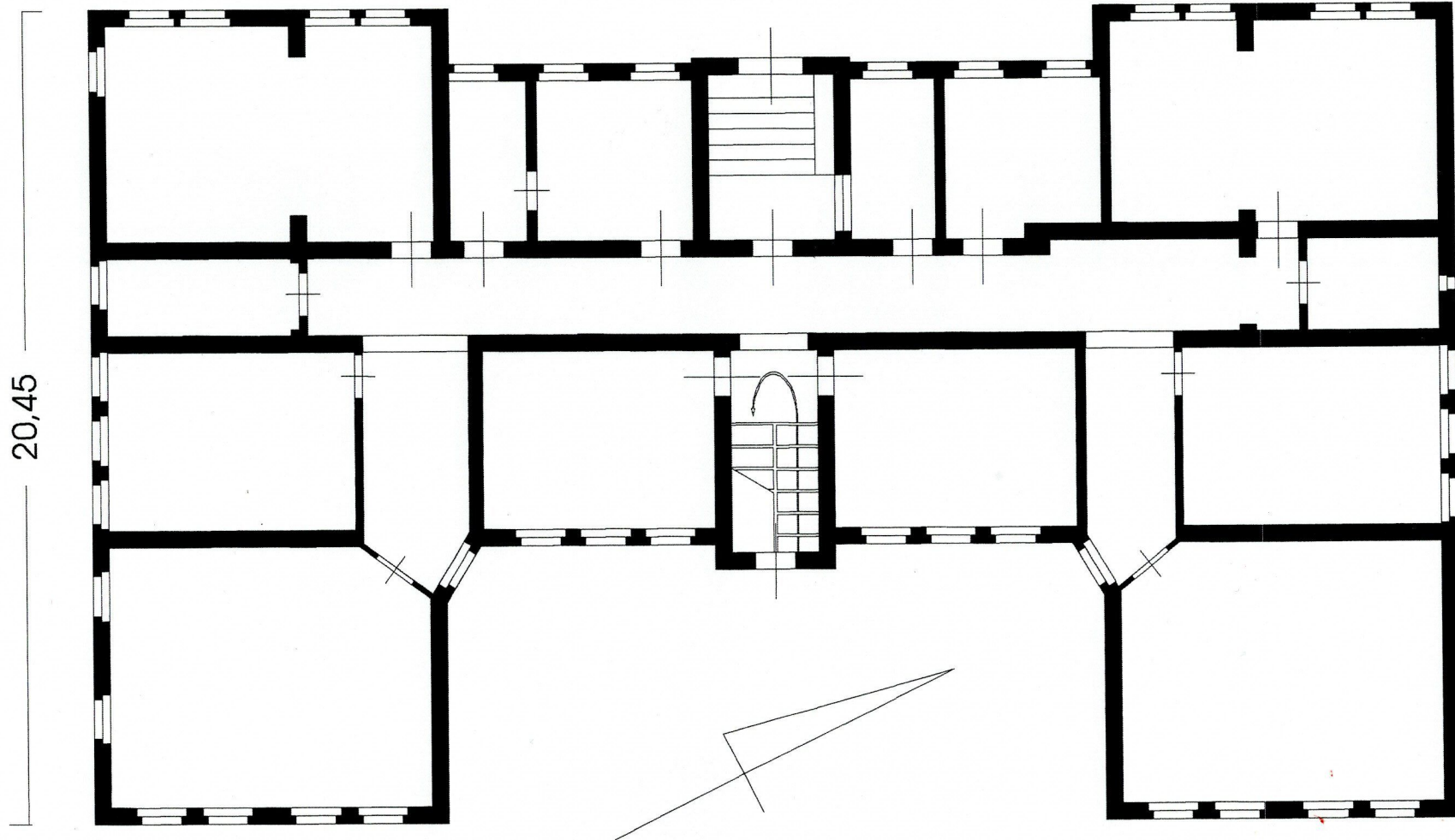
Pomiędzy otworami okiennymi skrzydeł bocznych oraz w narożach rzędy boniowania pasowego. Ryzalit wejściowy jednoosiowy, z otworem drzwiowym, ponad którym znajdują się dwa okienka w płytkiej niszy arkadowej. W drugiej kondygnacji skrzydeł wykusze i balkony z balustradą. **B o c z n a (p ó ł u d n i o w a)**: dwukondygnacyjna, siedmioosiowa na wysokim cokole, asymetryczna. Kondygnacje i cokół artykułowane prostokątnymi otworami okiennymi. Pomiędzy otworami okiennymi oraz w narożach rzędy boniowania pasowego. **B o c z n a (p ó ł n o c n a)**: dwukondygnacyjna, na wysokim cokole, asymetryczna. Dolna kondygnacja czteroosiowa, artykułowana trzema prostokątnymi otworami okiennymi oraz otworem drzwiowym, górna sześćoosiowa, artykułowana prostokątnymi otworami okiennymi. Otwór wejściowy ujęty w dwa filary dźwigające belkowanie, którego architrav dekorowany jest tryglifami. Na licach filarów kartusze. Ponad wejściem nadświetle zamknięte odcinkowo. Pomiędzy otworami okiennymi oraz w narożach rzędy boniowania pasowego.

WNĘTRZE: W kondygnacji przyziemia znajdują się szatnie i pomieszczenia gospodarcze. Klasy lekcyjne zlokalizowane są w pierwszej kondygnacji i częściowo w kondygnacji drugiej. W przednim trawie drugiej kondygnacji znajduje się hala warsztatowa. Pomieszczenia warsztatowe umieszczone są również na poddaszu. Komunikacja pionowa odbywa się poprzez schody umieszczone we wschodnim ryzalicie wejściowym.

WYPOSAŻENIE: Z pierwotnego wyposażenia budynku zachowała się jedynie stolarka okien powiekowych w zachodnich połaciach dachu stolarka, nadświetli nad drzwiami wejściowymi (wschodnim i północnym), stolarka drzwi wewnętrznych.

INSTALACJA: Elektryczna, wodna, kanalizacyjna, c.o., telefoniczna.

34,03

0 2 4 6 8m

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
ZBĄSZYŃ	DYREKCJA KOLEI (ob. Szkoła Zawodowa)	zdjęcia

1.

2.

Wkładkę założyła: mgr Paulina Szeląg, 2000r.

Miejsce przechowywania negatywów: SOZ Poznań.

3.

5.

4.

1. Elewacja frontowa (zachodnia).
2. Elewacja tylna (wschodnia).
3. Widok na elewacje północną i zachodnią.
4. Elewacja północna.
5. Elewacja południowa.

1. Miejscowość

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

ZBĄSZYŃ

DYREKCJA KOLEI
(ob. Szkoła Zawodowa)

zdjęcia

6.

7.

Wkładkę założyła: mgr Paulina Szeląg, 2000r.

Miejsce przechowywania negatywów: SOZ Poznań

8.

6. Zachodnia ściana północnego skrzydła budynku.
7. Pseudoryzalit wejściowy w elewacji frontowej.
8. Wschodnia ściana północnego skrzydła budynku.
9. Wejście do budynku w elewacji frontowej.
10. Tympanon pseudoryzalitu wejściowego elewacji frontowej.

9.

10.

1. Miejscowość

ZBĄSZYŃ

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

**DYREKCJA KOLEI
(ob. Szkoła Zawodowa)**

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia

11.

12.

Wkładkę założyła: mgr Paulina Szeląg, 2000r.

Miejsce przechowywania negatywów: SOZ Poznań

13.

14.

- 11. Centralna partia elewacji tylnej.
- 12. Drzwi wejściowe do piwnicy pod północnym skrzydłem budynku.
- 13. Balustrada balkonu północnego pseudoryzalitu.
- 14. Okna nadświetla nad drzwiami wejściowymi w elewacji tylnej.

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
ZBĄSZYŃ	DYREKCJA KOLEI (ob. Szkoła Zawodowa)	zdjęcia

15.

16.

17.

Wkładkę założyła: mgr Paulina Szeląg, 2000r.

Miejsce przechowywania negatywów: SOZ Poznań

18.

19.

20.

- 15. Wejście do budynku w elewacji północnej.
- 16. Kartusz na filarze portyku wejściowego elewacji północnej.
- 17. Schody wewnętrzne.
- 18. Stolarka drzwi wewnętrznych kondygnacji przyziemia.
- 19. Stolarka drzwi wewnętrznych na poddaszu.
- 20. Strop piwnicy.